

‘Niemand kon zo mooi tekenen’

Zes jaar speurwerk leverde Peter Suidman een onwaarschijnlijke berg informatie op over de extreem productieve Groninger architect Gerrit Nijhuis. Binnenkort verschijnt zijn boek.

Frits Poelman

Nog een paar laatste correcties en dan is het klaar. Af dan kan het naar de drukker. Usqueder Peter Suidman (69) heeft de dummy met de omslag al voor zich. *G. Nijhuis, architect* heet het boek. Zoals Nijhuis (1860-1940) zijn ontwerptekeningen en veel brieven signeerde. Recent ging ook de website www.nijhuisarchitect.nl online.

Suidman en uitgever Profiel in Bedum proberen nog fondsen te werven voor de uitgave. „Het zou mooi zijn als we duizend boeken kunnen drukken.“ Behalve voor architecten

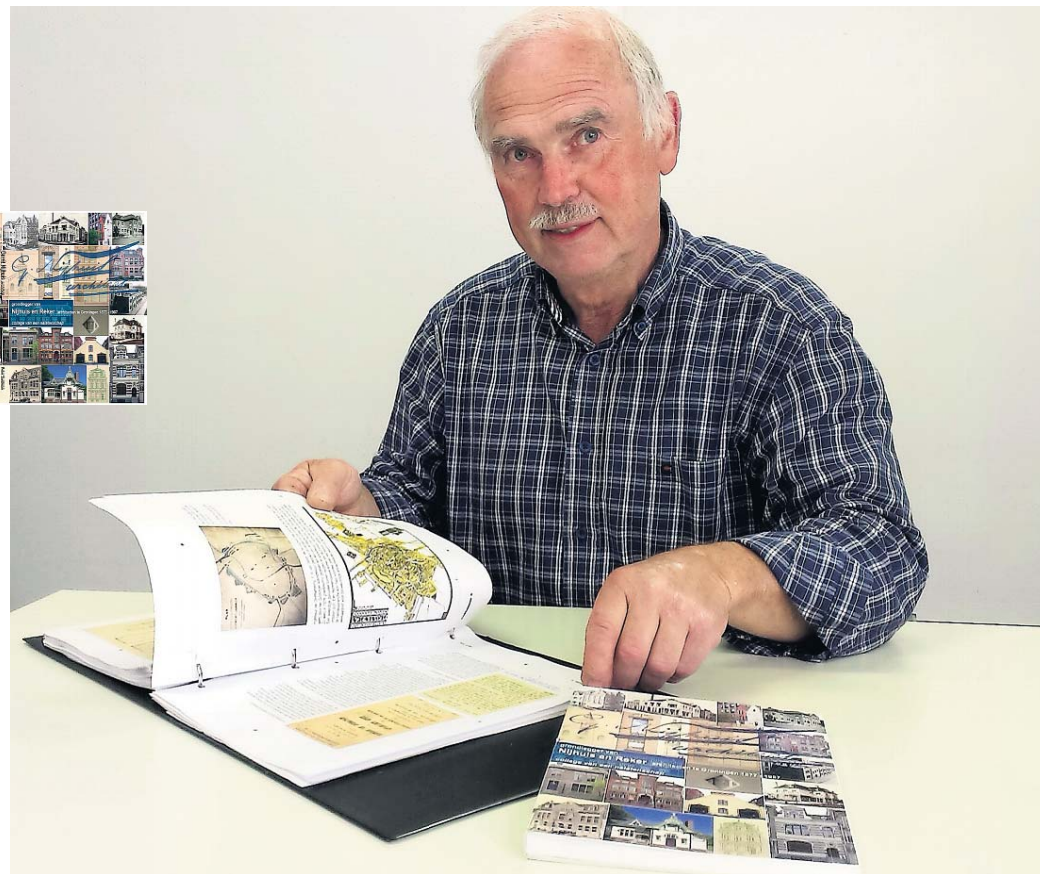
is het boek voor veel stad-Groningers een feest der herkenning. „Maar ook voor architectuurliefhebbers elders in den lande is het waardevol.“ Nijhuis ontwierp 379 gebouwen of was daarbij betrokken. Eerst zelf, later als partner van Nijhuis & Reker. Suidman vond ook documenten dat hij met andere architecten werkte, zoals Van Elmpst en Gosschalk, die in 1893 het Hoofdstation ontwierpen.

Van het uitgebreide oeuvre van Nijhuis zijn 112 panden alweer afgebroken. 79 kregen de status van monument. De indrukwekkende lijst bestrijkt de stad Groningen en talloze plaatsen in de provincie, maar ook Texel, Anloo, Rotterdam (onder meer een school) en Amsterdam (onder meer een galerij met vijftig winkels). De lijst is voorzien van nummers, waarmee lezers op internet toegang krijgen tot foto's en originele bouwtekeningen.

„Die tekeningen zijn geweldig. Niemand kon zo mooi tekenen. Het zijn bijna schilderijtjes“, zegt Suidman. „Karel Reker en later zijn zoon Lammert Geerd Reker, die als eerste in Delft studeerde en het bureau tot 1987 onder de oude naam aanhield, zijn altijd van die mooie tekeningen blijven maken.“ Suidman kreeg belangstelling voor de architect nadat hij het voormalig amhuis van Usquert kocht, een van de scheppingen van Nijhuis. In het boek beschrijft Suidman de grote verzameling historische boeken over bouw en architectuur die de architect verzamelde, tot werken uit 1700 aan toe. Over zijn correspondentie per briefkaart. En over zijn opleiding. „Nijhuis mocht zichzelf op z'n 22ste architect noemen en schreef op die leeftijd ook al keurige aanmaningen. Ik vind dat intrigerend.“

Suidman stuitte een paar maanden na de dood van Lammert Reker in 2008 op een (alweer) onwaarschijnlijke schat aan gegevens. „Reker bewaarde een nauwkeurig overzicht van het totale oeuvre van Gerrit Nijhuis, zijn vader Karel en zichzelf. Aangespoord door deels door vocht aangegete dossiers legde hij met bewonderenswaardige nauwkeurigheid alles vast wat maar bewaard was. Die mooie tekeningen, maar ook foto's, correspondentie en zelfs ansichtkaarten. Een groot deel lag er nog, alleen de laatste spullen waren weg, helaas. Ik was graag een halfjaar eerder geweest, ook om de verhalen te horen.“

Het is Suidman niet gelukt een goede actiefoto van Nijhuis zelf te achterhalen. „Ik ben lang op zoek geweest, maar verder dan één familiefoto waar ik hem uitgeknipt heb, ben ik helaas niet gekomen.“ Ook de doodsoorzaak, een paar weken nadat hij bij zijn zoon was ingetrokken, blijft enigszins in de nevelen gehuld. „Hij was waarschijnlijk dement en is in een instelling op de Veluwe gestorven. Maar ik weet niet hoe. De krant meldde de volgende dag dat Nijhuis, die voornamelijk aan de Radesingel had gewoond, algemeen gezien was in de stad 'maar door zijn zeer drukken werkkring vrijwel geen

▲ Peter Suidman. Foto's eigen collectie

Productieve Nijhuis drukte een stempel op stad en ommeland

werd in Indonesië en de ander ondernemer werd als uitgever.“

Via de loge l'Union Provinciale van de Vrijmetselarij kreeg Suidman zicht op de grote en zichtbare invloed van deze beweging op Nijhuis. Hij was zoon van een bakker in de Boteringstraat en werd op 5-jarige leeftijd wees. Zijn moeder was toen al vier jaar dood. Nijhuis groeide op bij zijn tante die was getrouwd met de waarschijnlijk rijke groothandelaar in kruidenierswaren Carel Jan Plaat.

„Dankzij die familie Plaat had hij geld om te studeren, kreeg hij contacten in de Vrijmetselarij en kreeg hij contacten in het Hogeland, waar een opa en een oom uit de familie burgemeester waren. Het verklaart waarschijnlijk waarom hij veel opdrachten kreeg van de goeode burgerij. Zoals de villa van de familie De Ranitz in Winsum, wat later het gemeentehuis werd. De tekeningen daarvoor lagen grotendeels al op de plank trouwens. Daarmee had hij een paar jaar eerder meegedaan aan een aanbesteding voor het gemeentehuis van Uithuizen. Maar die opdracht kreeg hij toen niet.“

▲ Aquarel van het inmiddels verdwenen pand aan de Grote Markt NZ in Groningen.

▲ Villa in Glimmen, 1913.

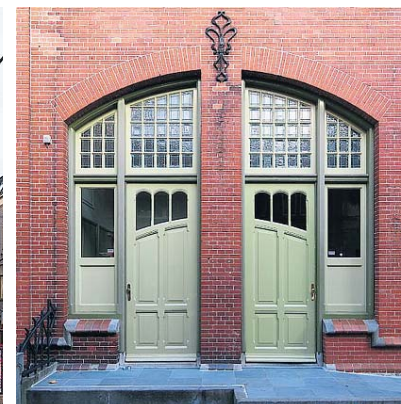
▲ Villa in Usquert, 1909.

▲ Schoolmeesterswoning in Warffum, 1903.

▲ Het pand van het Nieuwsblad van het Noorden in Groningen, 1903.

▲ Zij-ingang van het Nieuwsbladgebouw, 1903.